

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו שבת פרשת ויקרא תשע"ז לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון תתקע"א

בסעודה שלישית

ועל פי זה כתבו המפרשים (עיין בייטב לב, ואך פרי תבואה, בפרשתנו) לבאר סיום הכתוב קרבן ראשית תקריבו אותם לה', דמבואר ברמב"ם (שם ב-ב) שבתחלת דרכו של אדם, כשרואה בעצמו מדה רעה, צריך ללכת מהיפך להיפך עד קצה האחרון. ומי שהוא בעל חימה אומרים לו להנהיג עצמו שאם הוכה וקלל לא ירגיש כלל וכו', ואם היה גבה לב, ינהיג עצמו בבזיון הרבה וישב למטה מן הכל וכו', עד שיעקר גובה הלב ממנו, ויחזור לדרך האמצעית שהיא הדרך הטובה ע"כ. וזהו 'קרבן ראשית', בתחלת דרכו של אדם, 'תקריבו אותם לה', להתקרב אל ה' באופן של הליכה עד קצה האחרון, אבל 'אל המזבח' מי שכבר זבח יצרו, אז הקצוות 'לא יעלו לריח ניחוח לה', כי אם מדה בינונית ע"כ.

ויש להוסיף עוד, דמבואר ברמב"ם (שם ב-ג) ויש דעות שאסור לו לאדם לנהוג בהן בבינונית, אלא יתרחק מן הקצה האחד עד הקצה האחר, והוא גובה לב, שאין דרך הטובה שיהיה אדם עניו בלבד, אלא שיהיה שפל רוח ותהיה רוחו נמוכה למאד, ולפיכך נאמר במשה רבינו (במדבר יב-ג) עניו מאד, ולא נאמר עניו בלבד. ולפיכך צוו חכמים (אבות ד-ד) מאד מאד הוי שפל רוח. ועוד אמרו (סוטה ד:) שכל המגביה לבו כפר בעיקר שנאמר (דברים ח-ד) ורם לבבך ושכחת את ה' אלקיך. ועוד אמרו (שם ה) בשמתא

כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה', קרבן ראשית תקריבו אותם לה', ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח (ב-יא). ובודאי שטובא גנוז בטעם המצוה, אמנם יש בזה גם מוסר השכל לעבודת בני האדם. ובספר עיר מקלט (מצוה קיט) כתב בשם הריקאנטי טעם לשבח, שהוא להורות שעל האדם ללכת בדרך הממוצע בכל המדות, ולא לאחוז באחד מהקצוות. והיות ששאור ודבש מרמזים על שני הקצוות הקיצוניים, כי הדבש הוא היפוך השאור מן הקצה אל הקצה, לכן אמרה תורה כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה' ע"כ. ושורש הדברים היא במשנה (אבות ב-א) רבי אומר איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם, כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם, ופירש הרע"ב שלא יהיה קמצן ביותר ולא פוזן ביותר, אלא במדת הנדיבות שהיא אמצעית בין הכילות והפיזור ע"ש.

וכן מבואר ברמב"ם (ה' דעות א-ד) צוו חכמים הראשונים שיהא אדם שם דעותיו תמיד, ומשער אותן, ומכוון אותן בדרך האמצעית, כדי שיהא שלם, כיצד, לא יהיה בעל חימה נוח לכעוס, ולא כמת שאינו מרגיש, אלא בינוני וכו'. לא יקבוץ ידו ביותר ולא יפזר כל ממונו וכו'. לא יהא מהולל ושוחק ולא עצב ואונן, אלא שמח כל ימיו בנחת בסבר פנים יפות וכו'. וכל אדם שדעותיו כולן דעות בינוניות ממוצעות נקרא חכם ע"כ.

מאן דאית ביה גסות הרוח ואפילו מקצתה ע"כ. ואם כן במדת הגיאות יש להשתמש במדה הקיצונית עד קצה האחרון.

וּנְרָאָה לרמזו זאת בכתוב (ויקרא יח-ה) ושמרתם את חקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם, וחי בהם, אני ה'. דאיתא בגמרא (שבת קד.) דאתו דרדקי לבי מדרשא ואמרו מילי דאפילו בימי יהושע בן נון לא אתמר כוותייהו, ודרשו כל אותיות הא"ב על עבודת האדם לקונו. ואמרו על אות נון, נון כפופה נון פשוטה, נאמן כפוף נאמן פשוט [אדם כשר צריך להיות כפוף ועניו, וסופו להיות פשוט וזקוף לעולם הבא] וכו'. צד"י כפופה וצד"י פשוטה, צדיק כפוף צדיק פשוט. ופריך היינו נאמן כפוף ונאמן פשוט, ומשני הוסיף לך הכתוב כפיפה על כפיפתו, מכאן שניתנה התורה במנוח ראש [בררת וענוה יתירה] ע"כ. והיינו שבא ללמד כי ענוה אינה כשאר המדות שיש ללכת בה בשביל הזהב במדה האמצעית, אלא הוסיף לך כפיפה על כפיפתו, לרמזו שמאד מאד יהא שפל רוח.

והיינו כי אות נון הוא כפוף, אבל אות צד"י נכתב כאות נ' אלא שכפוף עוד יותר לשמאלו, ועל כתפו הימנית יש אות יו"ד, והוא לרמז שהוא נכנע עבור כל יהודי, וכל אחד חשוב יותר ממנו, עד שמכניע עצמו תחתיו. ויש לומר דלכן קורא ה' את עמו ישראל בתואר 'צאן', וכמו שנאמר (יחזקאל לד-לא) ואתן צאני צאן מרעיתי וגו' נאום ה'. כי אמרו חז"ל (חולין פט.) לא מרובכם מכל העמים חשק ה' בכם, כי אתם המעט מכל העמים (דברים יז-י), אמר להם הקב"ה לישראל חושקני בכם שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטין עצמכם לפני, נתתי גדולה לאברהם אמר לפני (בראשית יח-כז) ואנכי עפר ואפר וכו' ע"ש. והיינו כי בחירת ה' בישראל יותר מכל העמים, הוא בשביל מדת הענוה שיש בנו, אשר אנו למדים זאת מאותיות נ' וצ', להיות נאמן כפוף ולהוסיף עוד כפיפה על כפיפתו, ולכן קורא אותנו בתואר 'צאן' נוטריקון איותיות נון צדי.

והנה באותיות התורה יש כ"ב אותיות, ואות צד"י היא האות הח"י שבתורה [והוא לרמז על גודל מעלתן של צדיקים שגם במיתתן הן קרויין חיים (ברכות יח.)], ובאות זה הורה לנו גודל חיוב מדת הענוה שיש להוסיף כפיפה על כפיפתו. ועל כן אמר הכתוב, שגם כאשר תזכו לקיים ושמרתם את חקותי ואת משפטי, מכל מקום לא יעלה בלבכם רוח גבוהה, אלא 'וחי בהם', לזכור תמיד על האות הח"י, שחוץ מנו"ן כפופה יש גם צד"י כפופה, להוסיף כפיפה על כפיפתו.

והנה אמרו במדרש (ויק"ר ג-ז) שקרבן עולה בא לכפר על הרהור הלב ע"ש. ונכלל בזה גם החטא של תועבת ה' כל גבה לב. והיא הקרבן שנמנה לראשונה בפרשת הקרבנות, כי רוב בני אדם נכשלים בזה. ולכן הגם שהרחיקה תורה שאור ודבש, שלא ללכת אחר הקצוות, אבל 'קרבן ראשית', בנוגע למדת הגאווה שעל זה בא הקרבן הראשונה בתורה, תקריבו אותם לה', כי במדה זו יש ללכת עד קצה האחרון, מאד מאד הוי שפל רוח.

אמנם מבואר בגמרא (סוטה ה.) תלמיד חכם צריך שיהא בו אחד משמונה בשמינית [משקל קטן הוא והיינו עוכלא, כלומר צריך שיהיה בו מעט גאווה, שלא יהיו קלי הראש מסתוללין בו, ויהא דבריו מתקבלין עליהן בעל כרחם]. אמר רב הונא בריה דרב יהושע ומעטרא ליה כי סאסא לשבולתא [גסות מועט נאה והוגנת לו לתלמיד חכם, ומעטרתו כסאסא המעטרת את השבולת]. אמר רבא בשמתא דאית ביה [גסות הרוח], ובשמתא דלית ביה [גסות פורתא, לפי שאין בני עירו יראים ממנו ואין בו כח להוכיחם] ע"כ. ולכן סיים הכתוב, כי הגם שבמדת הגבהות יש להשתמש בקיצוניות עד קצה האחרון, זהו רק בסתם בני אדם, אבל 'למזבח' רומז על הצדיק והחכם שזובח את יצרו, ומעורר הרבים לזבוח יצרם. לא יעלו לריח ניחוח, כי הם צריכין להתלבש בגאווה דקדושה, כדי שיהיו דבריהם מתקבלים בתוכחה לבני אדם.

ויש לומר עוד, כי יתכן שיחשוב האדם כמה טוב היה אם לא היה בורא ה' אותו ביצר הרע, וחומר עבור הרודף אחר תאות הגוף, כי אז היה עובד ה' יומם ולילה בלי שום טירדות. אבל האמת היא כי לולא זאת אין לה' צורך בחיותו כלל, כי עבודה כזו יש לה' בשמים ממעל מרבבי רבבות מלאכים שעושים באימה וביראה רצון קונם, וזהו עיקר תכלית בריאתו, שיהא לו יצר ומניעות, ועם כל זה יתגבר על יצרו ולהחלישו, ולהיות עבד נאמן לה'.

והנה אמרו חז"ל (סנהדרין לח): אמר רב יהודה אמר רב בשעה שביקש הקב"ה לבראות את האדם, ברא כת אחת של מלאכי השרת, אמר להם רצונכם נעשה אדם בצלמנו (בראשית א-כו), אמרו לפניו רבונו של עולם מה מעשיו, אמר להם כך וכך מעשיו, אמרו לפניו רבש"ע מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו (תהלים ח-ה), הושיט אצבעו הקטנה ביניהם ושרפם וכו' ע"ש. ופירש אא"ז בעל הקול אריה זצ"ל, שמלאכי השרת שאלו מהו מעשי האדם, יש לך מלאכים ושרפים העושים באימה וביראה רצון קונם, מהו התועלת והמעליותא בבריאת גם אדם מחומר גס למטה בארץ. ואמר להם ה' 'כך וכך' מעשיו, שיש לו בחירה לעשות טוב או רע, ויכול לעשות כך או כך ע"כ. (הובא באבן שלמה פ' בראשית אות א').

ומצינו בחסידים הראשונים שעשו פעולות לעורר את יצרם, כדי שיוכלו להתגבר עליהם, וכמו שאמרו (עבודה זרה יז.) רבי חנינא ורבי יונתן הוו אזלי באורחא, מטו להנהו תרי שבילי, חד פצי [פתוח] אפיתחא דעבודת כוכבים וחד פצי אפיתחא דבי זונות. אמר ליה חד לחבריה ניזיל אפיתחא דעבודת כוכבים דנכיס יצריה [נשחט יצרא, אנשי כנסת הגדולה בקשו רחמים ונמסר בידם והרגוהו כדאמרינן (סנהדרין סד.)], כלומר ניזיל בההוא שבילא ולא ניזיל אפיתחא דבי זונות שלא ישלוט בנו יצר הרע], אמר ליה אידך ניזיל אפיתחא דבי זונות ונכפייה ליצרין ונקבל אגרא ע"כ.

וזהו הענין שאמרו חז"ל (שבת פח.) ויתייצבו בתחתית ההר (שמות יט-יז), מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם ע"כ. והקשו בתוספות שם, הלא כבר הקדימו נעשה לנשמע ע"ש. ותירצו כי אמרו חז"ל (קידושין לא.) דגדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה ע"ש. ורצה ה' שיהיו ישראל מצוין ועושין. והטעם לזה איתא בתוספות שם, לפי שדואג ומצטער יותר פן יעבור, ממי שאינו מצווה, שיש לו פת בסלו, שאם ירצה יניח ע"כ. והיינו כי זהו חשיבות קיום מצות התורה כאשר יש ניגוד היצר.

ואמר הכתוב (ויקרא כ-כו) ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי, וברש"י רבי אלעזר בן עזריה אומר מנין שלא יאמר אדם נפשי קצה בבשר חזיר, אי אפשי ללבוש כלאים, אבל יאמר אפשי, ומה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי, תלמוד לומר ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי, שתהא הבדלתכם מהם לשמי, פורש מן העבירה ומקבל עליו עול מלכות שמים (תו"כ כ-כח) ע"כ.

ובפרי העץ (פ' בראשית אות ח) כתב לפרש בזה, מה שמספר דוד בשבח של ה'תמימי דרך ההולכים בתורת ה' (תהלים קיט-א), ואמר כי 'אף לא פעלו עולה', הגם כי היו נוהרין מן עשיית עוולה, בכל זה 'בדרכיו' של העוולה 'הלכו', כענין ניזל באורחא דזונות ע"ש.

והנה ה'שאור' רומזת על היצר הרע, כמאמרם (ברכות יז.) מי מעכב, שאור שבעיסה, וה'דבש' רומזת על תאות חומר הגוף שרודפת לתענוגי ומתיקות הגופניים. וכל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה', שאי אפשר לעבוד בהם את ה'. אבל קרבן ראשית תקריבו אותם לה', בראשיתו קודם שבא לקיים מצוות ה', אז יש לעורר את יצרו ותאוות גופו, לומר אפשי בבשר חזיר וכו', כדי לכוף אחר כך יצרו יותר, ולעבוד את ה' בניגוד לחומר הגוף, ובוה יוכל להעלות יצרו וחומר לעבודת קונו.

והיוצא לנו מזה, שיש להחשיב העמל שהאדם מתייגע במצות ה', כי לפום צערא אגרא. וזה נוגע להכנת ימי חג הפסח, שכמעט אין עוד מצוה שבא להאדם בכל כך עמל ויגיעה עד שמבער החמץ מביתו ולסדר שוב ביתו לחג הפסח. וכמה שבועות של יגיעת פרנסתו הוא מבזבז לצורך מצוה זו. וכמו שפירשו בהפטורת פרשתנו, ולא אותי קראת יעקב כי יגעת בי ישראל (ישעיה מג-כד), כי עובד ה' אמיתי, העושה את כל מעשיו לשם שמים, אינו יודע יגיעה וליאות מה הן. כי עול התורה והמצוות דומה בעיניו ככתר של זהב משובץ בפנינים הנתון על ראשו של מלך, אשר על אף היותו כבד ומעיק הריהו בכל זאת חביב ויקר. ואילו זה שאינו עושה כל מעשיו לשם שמים, כי אם מתוך כוונות צדדיות או מתוך רגילות, מעיק עליו העול בכבדות יתירה והוא נלאה ומתייגע חיש מהר. ואם יגעת בי ישראל, הרי סימן הוא זה כי לא אותי קראת יעקב'.

יעקב' לפיכך יגעת בי ישראל, שכן אילו אותי קראת לא היית בא כלל לידי יגיעה ועייפות ע"כ.

*

ולשמה חתן וכלה יש להוסיף בזה, מה שאמר הכתוב (תהלים קכח-ג) אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך, בניך כשתילי זיתים סביב לשלחנך, הנה כי כן יבורך גבר ירא ה'. כי שאיפת כל ירא ה' להעמיד דורות נאמנים לה' ולתורתו, והברכה היותר גדולה אצלם היא שבניהם יהיו עוד יותר טובים בתורה ועבודה מהם. והנה אנו רואים בפרשה זו, שכל דבש (מתיקת פרי) לא תקטירו ממנו אשה לה', והיינו שאין להביא מנחה לה' מענבים וזיתים. וגם כאשר מביא מהם קרבן ראשית, ביכורים, אל המזבח לא יעלו. אך לעומת זה היין היוצא מהגפן היו מנסכים על המזבח בכל קרבן, וכמו כן השמן היוצא מהזית היו מקטירים בכל מנחה, הרי שבניהם של הגפן והזית חשובים יותר מאביהם. ובמשך חכמה בפרשתנו כתב לפרש בזה הכתוב (הושע ט-ו) כענבים במדבר מצאתי ישראל, שהיה בניהם טובים ונעלים מהם, כמו הענבים דאינן ראויין לאישים, והיוצא מהם מנסכים על גבי מזבח ע"ש.

יסופר על המגיד מדובנה ז"ל שביאר דבר זה על פי משל. שני סוחרים הביאו פעם את סחורתם בעגלה. האחד, סוחר בתכשיטים, הביא ארגו קטן מלא אבנים טובות ומרגליות. השני, הסוחר בברזל, הביא ארגו גדול מלא ברזל. בשעת פריקת הסחורות מעל העגלה החליף הסבל בטעות את שני הארגוזים, והביא לסוחר התכשיטים את הארגו הגדול ולסוחר הברזל את הארגו הקטן. לאחר מכן נכנס הסבל אל סוחר התכשיטים, כשהוא שופע זיעה, ותבע תשלום גדול בעד נשיאת ארגו כבד כל כך. זקף הסוחר את עיניו בתימהון, ארגו כבד אומר אתה, אם כך אין זו הסחורה שלי. סחורתי איננה כבדה ואיננה מעייפת כל עיקר. כיוצא בזה אומר הנביא, מכיון ולא אותי קראת

וזהו שאמר אשתך 'כגפן פוריה', שתזכה לבנים חשובים כמו הפרי היוצא מהגפן, שהיין עדיף יותר מהגפן עצמה, ובניך יהיו כשתילי 'זיתים', סביב לשלחנך, שהשמן היוצא מהם חשובים יותר מהזית, 'הנה כי כן יבורך גבר ירא ה', זהו הברכה המתאימה שגבר ירא ה' שואף להתברך בו, שיזכה להעמיד דורות ישרים ומבורכים, ולא עוד אלא שיהיו גם יותר חשובים ממנו, ובכל אדם מתקנא חוץ מבנו (סנהדרין קה:).

הגליון הזה נתגדב על ידי

מזה"ר ר' יצחק סרולאוויטש הי"ד לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למול טוב	מזה"ר ר' יחזקאל שימשאוויטש הי"ד לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסיו בנו למול טוב	מזה"ר ר' יוסף לעפקאוויטש הי"ד לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסיו בנו למול טוב	הרב ר' זעליג מייער שליט"א ר"מ בישיבתנו הק' לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב
מזה"ר ר' יוחנן גרינבוים הי"ד לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למול טוב	מזה"ר ר' משה ארי' דייטש הי"ד לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב	מזה"ר ר' יוסף מאיר מוהדיב הי"ד לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב	מזה"ר ר' אליעזר לעפקאוויטש הי"ד לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למול טוב